

ÇOCUKLARDA MAHREMİYET EĞİTİMİ

Değerli ebeveynler, son yıllarda çocuklara yönelik ihmal ve istismar haberleri oldukça yaygınlaştı. Ne yazık ki çocukların kötüye kullanılması bütün sosyoekonomik, dini ve etnik gruplarda görülmektedir. Çocuğumuzun zarar görmesini engellemek için tedbirler almalı ve onlara bazı emniyet kurallarını öğretmeli, bunları anlayıp uyguladıklarından emin olmalıyız. Bu tedbirlerin başında çocuklarımıza mahremiyet bilinci ve kişisel sınırlar kavramlarının kazandırılması gelmektedir. Küçük çocukların kendi bedenleri ve başkalarının bedenleri hakkında doğal bir merakları vardır. Bu meraklarının birileri tarafından kötüye kullanılmasını önleyerek korku ve endişe oluşturmadan günlük yaşam içinde çocuklara özel alan, kendi özel alanını koruma, diğer insanların özel alanlarına saygı duyma, çevresi ile kendisi arasına sağlıklı sınırlar koyma alışkanlıkları mahremiyet eğitimi ile kazandırılmaya çalışılır. Bu konuda eğitim verilirken ayıp, yasak, günah gibi ifadeler yerine 'özel, kişisel, mahrem' kavramlarının kullanılması çocukların duygusal gelişimi açısından daha sağlıklıdır. Farkındalık kazanmak çocuğun kendisini hem bedensel hem ruhsal açıdan korumasını sağlar. Mahremiyet eğitiminde dikkat etmemiz gereken hususların en önemlileri ise şunlardır.

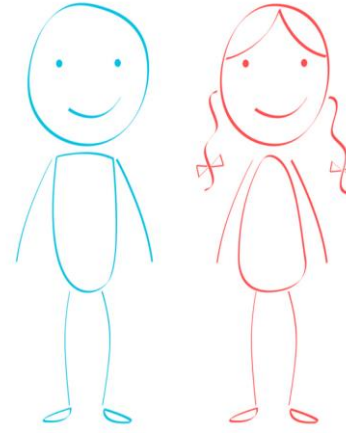
Cocuklara Öz Bakım Becerileri Kazandırırken Dikkat Edeceklerimiz:

Erken yaşlarda giyinme ve vücut temizliği konusunda öz bakım becerileri kazandırılarak çocukların mahremiyetlerini korumaları kolaylaştırılmalıdır. 2 yaşından sonra çocuklara tuvalet eğitimi verilir, dört yaşında ise tuvalet sonrası temizlik davranışları kazandırılır. Tuvalette yalnız olunması gerektiği, başkalarının görmemesi gerektiği çocuğa anlatılabilir. Banyoda ise 7 yaşından sonra çocukların kendi mahrem alanlarını temizlemelerine fırsat vermeye başlamalıyız. Kardeş olsalar da dört-beş yaşından sonra birlikte banyoya sokmamak, zorunluluk halinde ise iç çamaşırları ile yıkamak gerekmektedir.

Çocuklarımızı Severken Dikkat Edeceklerimiz:

Kim olursa olsun ve hangi niyetle yaparsa yapsın çocuklarımız rahatsız eden, onların hoşuna gitmeyecek şekilde yapılan her türlü dokunuş kötü dokunuştur, anne babaları ya da çok yakınları olsak bile. Ayrıca sevgimizi gösterirken orantısız güç kullanmak onların kendilerini başkalarına karşı koruyabilmelerinde, bizimle bu durumu paylaşmalarında bir engele dönüşür. Çünkü hiçbir çocuk canı yanacak şekilde sıkılıp miniciklanarak sevilme istemez. Sırf öylesi hoşumuza gittiği için fazla sıkarak onun hoşlanmadığı şekilde çocuğu sevmek bedeni üzerinde büyüklerin istediği gibi davranabileceği algısı oluşturur. Rahatsız olsa da olası bir istismar durumunda kafası karışır, büyüklerin severken canının yanmasına alıştığı için bizimle bunu paylaşmayabilir.

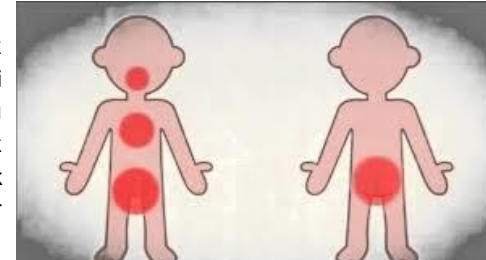

HATİCE SARIGÜL

REHBERLİK ÖĞRETMENİ

Özel alan kavramı hakkında dikkat edeceğimiz:

Vücudumuzun özel olan bölgeleri ve bunların gizlenmesi gerektiği çocuğa tuvalet eğitimi ile birlikte kazandırılmaya başlanır. Özel bölgelere ihtiyaç durumlarında anne, nene, dada gibi birincil bakım vericilerin yaklaşabileceği, onlar dışında hiç kimsenin göremeyeceği ve dokunamayacağı anlatılmalıdır. Hatta sağlık personelinin bile aile izni ile onların gözetiminde çocuğa müdahale edebileceği belirtilmelidir. 4 yaşından itibaren çocuğa dokunma durumunda sebebini çocuğa anlatılması çocukta beden imgesinin oluşmasına katkı sağlar. Çocuk özel bölgelerle ilgili soru sorduğunda kısa, net, doğru ve yaşına uygun bilgiler verilmeli, sorularına anne-baba üzerinden değil, çocuğun kendi organları ya da kitaplar üzerinden cevap verilmelidir. Merak edip anne-babasının bu alanlarını görmek istediğinde aile izin vermemeli, bu alanların kişiye özel olduğunu belirtmeli ve kimseye gösterilemeyeceğini anlatmalıdır.

Kıyafet konusunda dikkat edeceğimiz:
Kıyafet ve aksesuarların mahrem bölgeleri ön plana çıkarmayan, çocukların yaşlarına ve cinsiyetlerine uygun olanlar arasından seçilmelidir. Çocuğu küçük yaştan itibaren başkalarının yanında giydirmemek, altlarını değiştirirken bile bir başka odaya götürmek çocuğun mahremiyetine saygıyı gösterir. Henüz çok küçük diyerek iç çamaşırına varıncaya kadar başkalarının önünde çocuğun kıyafetini değiştirmemiz doğru değildir. Özellikle dış ortamlarda çocuklar tamamen çıplak kalmamalı, özel bölge kavramı ile sebebi yaşına uygun açıklanmalıdır.

Çocuğun Odasının Ayrılmasında Dikkat Edeceklerimiz

Çocuğun odası anne babasından bazı uzmanlara göre 6 aydan sonra bazılarına göre ise 2 yaşından sonra ayrılmalıdır.

Genellikle anne babasının özel ilişkisine şahit olması durumları olduğu için zaruri bir durum yoksa ve daha önce ayrılmadıysa çocuğun bağımsızlığını kazanmaya başladığı, her şeyi kendi başına yapabilmeyi istediği 2 yaş dönemi çocuğun odasının ayrılabilmesi için iyi bir gelişim zamandır. Çocuk aşırı duyarlı ve yalnızlıktan korkuyor ise önce bir uzmandan destek alınmalı sonra odalar ayrılmalıdır.

Dört-beş yaşla birlikte anne-babanın odası kapalı ise odaya kapıyı çalarak ve izin alarak girmesi gerektiği, bu odanın anne-babanın özel alanı olduğu ve özel alanlara girişte izin alındığı çocuğa anlatılmalıdır. Odada kıyafetlerimizi değiştiriyor olabileceğimiz ifade edilebilir. Anne-babaların çocuklarına karşı mahremiyetlerini koruması ve çocuğun odasına girerken benzer davranışları yapmamız örnek olarak öğrenmesini kolaylaştırır.

Kıyafet değiştirirken, uyurken, öz bakımı gerçekleştirirken özel alanların ihlal edilmemesi için şartlar uygunsa ilkököl dönemiyle birlikte kız ve erkek kardeşlerin odaları da ayrılmalı ve kişisel alanlarının olması teşvik edilmelidir. Nasıl olsa kardeşler sorun olmaz demek de bu konuda aşırı kaygılı davranıp endişelerimizi çocuklara hissettirmek de sakıncalıdır.

Televizyon ve İnternet Kullanımında Dikkat Etmemiz Gerekenler:

Her şeyden önce çocuklarla birlikte izlediğimiz programların içeriğine dikkat etmemiz gerekiyor. Ama bazen kanal geçişlerinde ve ya düzgün sandığımız programlarda bile aniden mahrem ihlali sayılabilecek sahnelerle karşılaşabiliriz. Böyle durumlarda çocuğumuzun duyacağı kadar sesli olarak kızgınlığımızı ifade edebiliriz. Küçükler yakınlarının başkalarına verdiği tepkileri modelleyerek daha kolay öğrenirler ve mahremiyet ihlallerine karşı duyarlı hale gelirler. Çocuklar taklit yoluyla öğrendikleri için gördükleri bir sahneyi herhangi bir yerde denemek de isteyebilirler. Böyle bir durumda aşırı tepkilerden kaçınmalı, kızmadan ve gülmeden sadece yaptığı davranışın hoş olmadığı söylenmelidir.

İlkokul dönemi ve sonrasında da çocuklarımızın izlediği programlar, sanal ortamlarda oynadıkları oyunlar, okudukları, ziyaret ettikleri web-siteleri ve kullandıkları sosyal medya platformları takip ve kontrol edilmeli ve farklı mecralarda karşılaşabilecekleri mahremiyet ihlalleri hakkında zaman zaman konuşulmalıdır. Adres, fotoğraf, kişisel kimlik bilgilerini sosyal platformlarda tanımadı kişilerle paylaşmaması gerektiği arada sırada hatırlatılmalıdır.

Başkaları ile Olan İletişimlerinde Çocuklarımızın Dikkat Etmesi Gerekenler:

Çocuklarımızın hoşuna gitmeyen, rahatsız oldukları her türlü dokunuşun kötü dokunuş olduğunu ve yardım edebilmemiz için bizimle paylaşması gerektiğini söylemeliyiz. Bu tür paylaşımlarından sonra rahatsız olduğu duruma müdahale etmeli, o kadarcıktan bir şey olmaz tutumuna girip güvenini zedelemekten sonraki paylaşımları konusunda isteğini ve cesaretini kırmamalıyız. Gerektiğinde 'öpülmekten hoşlanmıyorum teyzesi, amcası öpmeyiver' diyerek karşı tarafı engellemeli ayıp olmasın diye arkamıza saklanan çocuğu yakınlarımız bile olsa önlerine bırakmaktan kaçınmalıyız.

Unutulmamalıdır ki istismar vakalarının büyük çoğunluğunu tanımadıkları kişiler tarafından değil çok yakından tanıdıkları kişiler tarafından mağdur edilen çocuklar oluşturmaktadır. Bu yüzden yanında bulunamayacaksa çocuğumuzu komşu evlere göndermemeli, çocuk dışardayken de gözetleyebileceğimiz mesafede olmasına dikkat etmeliyiz. Ayrıca okulda veya sokakta yanlarına gelen kişiler tanıdıkları bile olsa aramızda oluşturduğumuz şifreyi söylemeden kimseye güvenmemesi gerektiğini; 'annen hasta, babana götüreyim' gibi ifadeler kullansalar bile şifreyi duymadıkça kimseye gitmemesi gerektiğini sıkı sıkı tembihleyelim. Ne böyle bir uygulama yaptığımızı ne de ifremizi çekirdek aile dışında kimsenin yanında dillendirmeyelim.

Başkalarının niyetlerini bilemeyeceğimizi, tanımadıkları kişilerle iyi insan olduğunu düşünseler bile yanlarında anne-baba veya aile büyüklerinden biri yoksa konuşmalarını, sordukları sorulara cevap vermemeleri gerektiğini, teklifleri ne olursa olsun 'hayır' demeleri gerektiğini, yalnızken bir davranışı zorla yaptırmaya çalışan kişilere bağırarak 'hayır, istemiyorum' diye bağırarak yanlarından uzaklaşmaları gerektiğini, bilgimiz olmadan bir yere giderlerse çok üzüleceğimizi çocuklarımıza anlatalım, öğretelim. Herhangi bir ödül karşılığında 'bu bizim sırrımız olsun ve ya şunu yapmazsan aileme zarar veririm' cümlelerini mutlaka bizimle paylaşmaları gerektiğini, korkmamalarını, paylaşırlarsa yardımcı olacağımızı çocuklarımıza anlatalım.

Ayrıca çocuklara telefon numaramızı, adresimizi, 155 Polis İmdat, 156 Jandarma, 112 Acil gibi önemli numaraları mutlaka uygun yaşlarda ezberletelim ve arada hatırlatalım.

Değerli velilerimiz; en önemlisi çocuklarımıza onları ne kadar sevdiğimizi, bizim için ne kadar kıymetli olduklarını hissettirmeye çalışmaktan hiç vazgeçmeyelim. Umarız ki hiçbir zaman bu tür nahoş ve yıkıcı durumlarla karşılaşmayız gene de tedbiri elden bırakmayalım, gerekli bilgileri uygun zamanlarda yaşına uygun şekilde öğretelim.

